

SABRINA P. RAMEZ

Professor, University of Washington

It is a great pleasure for me to spend some time in Norway and to see first hand how well the system here works. It is, as far as I can tell, one of the very few systems in the world that has been able to find a balanced path to social justice and democracy, without overemphasizing one at the expense of the other.

My background is in Philosophy (especially Ethics and the Philosophy of Religion), and Political Science (especially Church-State Relations, Nationalism, Culture, Gender Relations, and Political Philosophy), and I find that the longer I write about political subjects, the more central the philosophical concerns and literatures seem. In general, my reading in Philosophy has moved backwards in time. As an undergraduate I started with the Existentialists, especially Sartre and Heidegger, reading all of Sartre's Being and Nothingness and about two-thirds of Heidegger's Being and Time. Later, in graduate school, I became more interested in Hegel and the Young Hegelians, though not neglecting Hobbes and Locke. More recently, I have gone «back» to Kant, having read his work originally some 20 years ago, but finding that today his work has more to tell me than the writing of any other thinker. My next book, *Whose Democracy? Nationalism, Religion, and the Doctrine of Collective Rights in Post-1989 Eastern Europe*, develops an explicitly Kantian framework, thus, in order to use it as a basis for assessing claims to rights and claims to legitimacy on the part of certain parties and regimes in contemporary Eastern Europe. The book operates, thus, simultaneously as philosophy and as political science.

I always feel at home in Europe.

I was born in London in 1949, though my parents are not English. My mother came from Austria, and my father from Spain. Since coming to the US in 1959, I have repeatedly had the occasion to return to Europe — on several occasions for periods of six months or longer (Austria, for nine months, 1968—69; Germany, for three and a half years, 1972—75; and Yugoslavia, for 11 months, 1979—80). As a result, I can say that I feel equally at home in Europe and in America, though the result is that I am viewed as «the American» when I am in Europe and «the European» when I am in America.

While here in Bergen I have been working on two projects: a book chapter on religion in Germany since 1945, and a book chapter on cultural policy in Soviet Russia, 1917—85. Once I finish current projects, I plan to begin work on a book on The Catholic Church in Germany, 1871 to the Present, which will, no doubt, bring me back, once again, to my beloved Europe.

Foundation for International Studies on Social Security (FISS) arrangerer sitt fjerde «International Research Seminar on Issues in Social Security» i Sigtuna 14-17. juni 1997. Ca. 70 deltagere fra Europa, Nord-Amerika og Asia vil delta. Årets konferanse blir holdt til ære for Brian Abel-Smith, Emeritus professor ved London School of Economics and Political Science, som døde plutselig i april 1996. FISS har i 1996, i samarbeid med Avebury, Ashgate Publishing, Gower House, startet en bokserie: *A Series of International Studies on Social Security*. Første bok kom i 1996: *Curing the Dutch Disease* (red. av Leo J. Arts, Richrad V. Burkhauser og Philip R. de Jong). Flere bøker er under arbeid for utgivelse. **Stein Kuhnle** etterfulgte Abel-Smith som *Chairman of the Board of Governors of FISS* i september 1994, og vil gå av som *Chairman* under årsmøtet 14. juni. Professor Jonathan Bradshaw, Department of Social Policy, University of York, er kandidat til å overta.

Stadig nye utfordringer

Som et tradisjonelt flerfaglig institutt har vi notert at det foreløpige programmet for den 14. verdenskonferansen i sosiologi nå foreligger. Konferansen, som samtidig markerer 50-års jubileet for *International Sociological Association*, arrangeres i uken 26. juli-1. august 1998 i Montréal, Canada. Møtemenyen er lang og eksotisk. Blant de mer krydrede innslagene har vi merket oss:

- *Research Committee 50 International Tourism: Programme Coordinator: Marie-Francoise Lanfant. Organisation Team: John Allcock, Nelson Grabum, Graca Joaquim, Jan te Kloeze, Marie-Francoise Lanfant, Jaap Lengkeek, Dean MacCannell, Jean Michaud, Tom Selänniemi, Tom Selwyn, John Urry. Preliminary sessions titles: Tourism/ International tourism in the heritage and future of sociology; Understanding tourism - challenges for the 21st century.*

- Det intrafaglige samarbeidet fremmes ved at nevnte forskningskomite vil ha - *surprise! surprise!* - en *joint session* med *Research Committee 36 Alienation Theory and Research, session 11: Tourism and alienation.*

- *Research Committee 36, session 6*, har følgende på agendaen: *Cybernetics and alienation: marriage or divorce*, forøvrig med en *joint session* med *Working Group 01 Sociocybernetics & Social System Theory*, hvis øvrige sesjoner blant andre omfatter *session 18: Are creative misreadings part of the development process in cybernetics?* og, en vi lenge har ønsket: *session 15: The simplicity of complexity.*

- Forøvrig har *Research Committee 07 Futures Research* laget plass til to sesjoner (*sessions 3 & 4*) om: *Foundations of Future Studies: is there a sociological heritage in this direction or not, and if not, why?*

- Det fremgår ellers at det ikke er sesong for detaljprogrammet til *Research Committee 39 Sociology of Disasters.*

Spørsmålene om å forstå turisme og dens utfordringer for neste århundre; felles-sesjonen om turistifisert fremmedgjøring; feil-lesning som grunnlag for utviklingen i kybernetikk; og spørsmålet om det finnes eller ikke - eller eventuelt hvorfor ikke - en sosiologisk arv i fremtidsstudiene, utgjør selvsagt bare noen av de mange viktige spørsmålene som vil bli tatt opp under konferansen.

Det ryktes at det allerede ved neste verdenskonferanse, i 2002, planlegges en plenums-sesjon om *Understanding non-alienated joyful participation in world congresses of sociology: is there a heritage or not, and if not, why? - and other challenges for the history and future of sociology.* Dette vil sannsynligvis bli en *joint session* med *The complexity of simplicity*. Forøvrig meldes det at vår egen professor Ulf Lindstrøm i sin nye forskningsstrategiplan vil foreslå en sesjon om *The Disasters of Sociology - and Beyond.*

Sampolicissimus

UNIVERSITETET I BERGEN
Institutt for sammenliknende politikk
Adr: Christiesgt. 15, 5007 Bergen
Tlf: 55 58 21 75/78. Fax: 55 58 94 25
Instituttstyrer:
Prof. Stein Kuhnle
Kontaktpersoner:
Gerd Pettersen
Terese Zeil

2/97

Rapport

Kaunas-ekskursjon til Bergen

Det var fem forventningsfulle litauiske masterstudenter som ankom Bergen den 19. april til ti dagers studietur. Oppholdet var en del av instituttets engasjement i Kaunas og meningen med turen var todelt. For det første skulle vi ha forelesninger ved instituttet som endel av den undervisningen vi gir på masterprogrammet. For det andre var det et mål å formidle litt av vår akademiske kultur og verdier. For et land som Litauen, som ikke har vært selvstendig i mer enn seks år, og for Vytautas Magnus Universitetet, som opprettet sitt samfunnsvitenskapelige fakultet i 1992, er alle inntrykk og perspektiver av verdi, og denne gangen var det studentenes tur til å få luft under vingene.

Uken ble delt inn i to økters dager med forelesninger før og etter lunsj. De fleste kveldene var det enten offisielt sosialt samvær eller kultur som stod på programmet. Studentene fikk både med seg akademisk kultur (Wesselstuen), studentkultur (Det Akademiske Kvarter) og bergenskultur (Harmonien). Så vi kan trygt si at alle sfærer, både faglige og sosiale ble grundig dekket. Etter fire dager med forelesninger ble fredagen tilbrakt på biblioteket. Bibliotekar Paal Bakka hadde et lynkurs i BibSys, og med kopimaskin stilt til disposisjon ble dagen brukt til å lage kompendier med klassisk litteratur innenfor forskjellige deler av statsvitenskapen. Kompendiene skal brukes i undervisningen og arbeidet med master-avhandlingen neste vår.

Ingen ville hjem igjen, men det var det bar mandagen etter. Vel tilbake i Kaunas har vi skrevet rapporter for å informere andre om erfaringene fra turen og artikler til universitetsavisen og lokalavisen. En slik tur har bare begrenset verdi dersom inntrykkene og erfaringene ikke blir kommunisert til andre, så det er det vi gjør nå, sammen med å forberede oss til eksamen. Den er i første uken av juni, og eksamensforberedelsene her i landet er ganske like det de

er i Norge, men Wesselstuen er ikke pensum og blir neppe en del av eksamensoppgaven.

Vi vil benytte anledningen til å takke alle ved instituttet som stilte velvilig opp på tross av stramt program på grunn av konferansen.

Per Øivind Landemoen

Presentasjon av stab

Førsteamanuensis Gunnar Grendstad

I de snart 12 år som jeg har tilegnet meg en statistisk kompetanse som kan bidra til å koble teori og data, finnes to uutslettelige erfaringer. I opplevelse var den første av en noe mer rystende, men heldigvis kortere karakter enn den andre. Selv om min nærkontakt med hullkort var flyktig under militærtjenesten, så fant jeg likevel kjøring på de da moderne skjermgrønne terminalene til tider frustrerende: i kampen om knappe CPU-ressurser, mindre heldig datastyring og etter at Univac'en hadde ligget timesvis i batch-dvale, spyttet programmet en dag ut følgende skjokkerende og optimisme-utslettende melding: "this is an error from which SPSS can not recover" (i dag kan man visst velge farge på grafikken). Den andre erfaringen bekreftes oftere og er etterhvert blitt mindre overraskende: en teori kan framstå som overbevisende, riktig og ikke minst effektiv, men underlagt statistisk testing kan teorien få liten støtte gjennom en lite flatterende forklart varians. Den nærliggende konklusjonen er da selvsagt følgende: en overbevisende og effektiv teori er en teori som ennå ikke er testet statistisk. Kanskje de pre-Pearson'ske gudene ikke hadde det så ille når alt kommer til alt?

Min forskning dreier seg bl.a om to felt. Det ene er den sk. kulturteori som i sin tid ble lansert og utviklet av Mary Douglas, Michael Thompson (som er professor II ved instituttet) og Aaron Wildavsky (som var professor II ved instituttet). Mine bidrag til utvikling av denne teorien er å teste ulike deler av teorien empirisk ved hjelp av statistiske metoder. I en slik prosess blir valg av konvensjonell avhengig variabel mindre viktig. Theorielementene her er kulturelle holdninger, myter om naturen og sosiale relasjoner.

Det andre feltet er miljøvern generelt og ideologiske miljøverndimensjoner spesielt. I den siste tiden har utgangspunktet vært rammeverket til den australske økologiteoretikeren Robyn Eckersley. I testingen av hennes rammeverk ser det ut til at våre valg av sosio-politiske kategorier skiller mellom de miljøvernholdninger hvor menneskene kan administrere seg ut av miljøkrisen og de økologiske holdninger hvor menneskene ikke kan hevdes å innta en sær egen status i forhold til andre levende enheter: yngre, høyt utdannende mennesker er avvisende til økologiske verdier. Dette resultatet står i motsetning til nesten all tidligere forskning på feltet hvor de konvensjonelle funn er at yngre og høyt utdannede har positive miljøvernholdninger. Akkurat nå er vi inne i en spennende tid fordi vi har sendt våre resultater til forskere i utlandet og avventer deres kommentarer.

Spørsmålene kan da være: er dette et empirisk funn som andre kan bekrefte i

forts. s. 2

Tidligere er følgende stabsmedlemmer presentert:

Professor Lauri Karvonen (Nr. 2/95)
Stipendiat Dag Arne Christensen (Nr. 2/95)
1. amanuensis Nina Cecilie Raam (Nr. 4/95)
Amanuensis Jan Erik Grindheim (Nr. 5/95)
Stipendiat Jan Oskar Engene (Nr. 5/95)
Amanuensis Einar Bertzen (Nr. 2/96)
Amanuensis Frank Aarebrot (Nr. 3/96)
Professor II Michael Thompson (Nr. 4/96)
Stipendiat Nicoline Frølich (Nr. 5/96)
Stipendiat Rune Ervik (Nr. 1/97)

...på den annen side.....

Master-politikk: Heller ute enn i Bergen?

Ifølge oppslag i Aftenposten 27. april 1997 er det bare 1 av 4 u-landsstudenter som returnerer til hjemlandet etter endt utdannelse (på tilsvarende Master eller Dr. grads-nivå) i Norge. Dette betyr at de støtteordningene norske myndigheter har utviklet for å gi u-landsstudenter utdanning i Norge som et bidrag til kompetanseoverføring og -oppbygging i studentenes hjemland i hovedsak virker stikk mot sin hensikt: i stedet for kompetanseoverføring til u-landene bidrar Norge til kompetansetapping i u-landene og styrket kompetanseoppbygging i Norge (eller andre vestlige, utviklede land). Godt ment politikk har altså stikk motsatt virkning av den intenderte. Institutt for sammenliknende politikk har ikke etablert egen mastergrad, blant annet fordi det ikke har vært kapasitet eller ressurser til det. Spørsmålet er nå ikke bare om det er *mulig* å etablere en slik grad ved ISP, men om det er *ønskelig*. Undersøkelsen som Aftenposten refererer til illustrerer at Institutt for sammenliknende politikk kan ha slått inn på en mer fornuftig politikk ved så langt ikke å bygge ut en egen Mastergrad i Bergen, men heller bidra aktivt til oppbyggingen av en Master-grad ute, slik instituttet, gjennom deltagelse i et Fakultetsprosjekt med støtte fra Øst-Europa-programmet, siden 1995-1996 har gjort ved Vytautas Magnus Universitet i Kaunas, Litauen. Instituttet har også i flere semestre gitt regulære kurs som ledd i gradsutdanningen ved Fudan Universitet i Shanghai og Universitetet i Costa Rica. Det er antagelig ikke bare mer ressurskrevende for instituttet å etablere og bygge ut en Master of Comparative Politics i Bergen enn å gi kurs, råd og veiledning ved utvalgte universiteter i utviklings- og andre samarbeidsland, men også mer hensiktsmessig med tanke på målet om at kompetansen som bygges opp skal brukes i studentenes hjemland. Undervisning på studentenes hjemsted øker sjansen for at kompetansen blir værende på stedet. Instituttet har merket seg at medlemmer av Stortingets KUF-komite er inne på at denne modellen er mer fornuftig (Marit Nybakk til Aftenposten 28. april 1997). Instituttet vil på et to dagers stabsmøte 18.-19. juni d.å. drøfte strategi for fagets utvikling, og vil der blant annet drøfte spørsmålet om hvordan instituttet mest hensiktsmessig skal engasjere seg i Master-studier. En modell med å bidra til en Mastergrad i andre land kan eventuelt kombineres med delvis undervisning av studentene i Bergen, eller kombineres med et samarbeid med andre universiteter i Vest-Europa.

Stein Kuhnle

Gunnar Grendstad forts.

uavhengige analyser, er resultatet 'bestemt' ut fra de spesielle forutsetningene som teorien legger til grunn, blir resultatet påvirket av hvordan vi stiller spørsmålet i intervjuundersøkelsene, eller er det rene metodeeffekter som påvirker resultatene? Det siste leder inn på et felt som underliggjer mye av de problemer jeg jobber med: i hvor stor grad vil valg av metode påvirke de resultater vi kommer fram til; vil bestemte metoder overkommunisere eller underkommunisere det foreliggende datamaterialet, og kan det overhode forekomme at en metode kan gi kontrafaktiske resultater?

Et annet problem er de premissene vi legger til grunn for å godta at en teori er gyldig og effektiv. En strategi for å hindre at en teori ikke går seirende ut av en konkurranse med seg selv, er å sammenlikne teorier med hverandre. Kanskje for

ofte unngår forskere å sammenlikne teorier. De kan gå fram som om deres egen teori var den eneste lyskilden som fantes. Men å sette rivaliserende teorier opp mot hverandre gjør at forskeren ikke bare kan vurdere en teoris relative forklaringskraft, men også vurdere forutsetningenes gyldighet og den teoretiske koherens. Om ikke noe annet, så vil en sammenlikning gi en verdifull motgift til den perfektionistiske impuls om at en teori kan forklare alt. En teori skal derfor ikke bli vurdert opp mot en umulig perfektjonsstandard, men som Aaron Wildavsky yndet å si, hvor godt en teori klarer seg sammenliknet med andre teorier. "Hvordan er din mann, fru Cohen?", var et spørsmål han pleide å stille. "Sammenliknet med hvem?" var hustruens svar.

Rapport från konferens i Bergen den 24-27 april 1997

PARTY SYSTEMS
AND VOTER ALIGNMENTS:
THIRTY YEARS AFTER

Konferensen, som markerte trettio-årsjubileet av Lipsets og Rokkans "Party Systems and Voter Alignments. Cross-National Perspectives" (The Free Press, 1967) samlade en internasjonell forskarpanel med ett tjugotal deltagare samt en publik om cirka sjuttio personer från Bergen, övriga Norge och utlandet. Rektor Jan Fridthjof Bernt hälsade deltagarna välkomna. Själva panel-diskussionen inleddes av Erik Allardt, som före sitt föredrag käserade kring det samarbete som producerade den ursprungliga volymen. Sammalagt tolv papers hade skrivits för konferensen:

Erik Allardt (Helsingfors): *'Party Systems and Voter Alignments' in the Tradition of Political Sociology*

Peter Mair (Leiden): *The Freezing of Party Systems. The Current Status of the Thesis*

Mattei Dogan (Paris): *Class, Religion, Party: Triple Decline of Electoral Cleavages in Western Europe*

Juan Linz (Yale) & José Ramón Montero (Madrid): *The Spanish Party System*

Richard Katz (Baltimore): *Are Cleavages Frozen in the English-Speaking Democracies?*

Kris Deschouwer (Bryssel): *Freezing Pillars and Frozen Cleavages. Party Systems and Voter Alignments in the Consociational Democracies*

Pertti Pesonen (Tammerfors): *Change and Stability in the Finnish Party System*

Joji Watanuki (Tokyo): *Japan - from Emerging to Stable Party System?*

Lauri Karvonen & Jostein Ryssevik (Bergen): *How Bright was the Future? The Study of Parties, Cleavages and Voters in the Age of the Technological Revolution*

Kay Lawson (San Francisco): *Cleavages and Parties in Eastern and Central Europe*

Vicky Randall (Essex): *Party Systems and Voter Alignments in the New Democracies of the Third World*

Dag Anckar (Åbo): *Party Systems and Voter Alignments in Small Island States*

Birgitta Nedelmann (Mainz), **Richard Braungart** (Syracuse, N.Y.) och **David Farrell** (Manchester) fungerade som inviterade discussants.

Diskussionen var synnerligen livlig och spände över ett brett spektrum av teman; här kan bara några huvudfrågor antydas. Den s.k. fastfrysningshypotesen

var huvudtema för Peter Mairs paper och central för flera övriga bidrag. Det fanns enighet om att det egentligen inte rör sig om en hypotes men en empirisk observation. Det var dels uppenbart att den politiska skiljelinjestrukturen genomgått dramatiska förändringar under senare decennier; dels har partistrukturen varit förvånansvärt resistent mot dessa förändringar. Partiernas adaptiva förmåga framstod alltså som betydande.

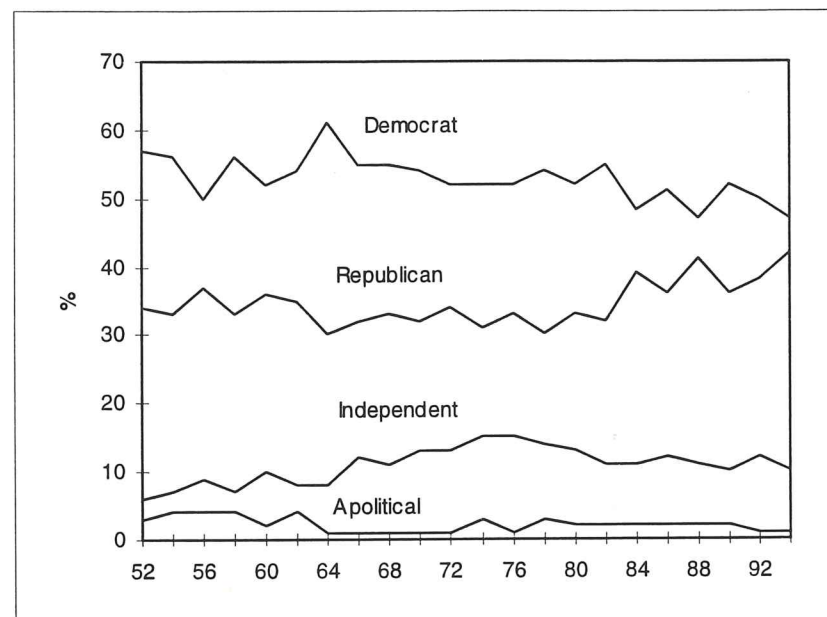
Generationsklyftor var ett tema som återkom i flera av bidragen. Partival, klassidentifikation och icke minst valdeltagande är starkt ålderbestämda fenomen i allt flera stabila demokratier.

Begränsningarna för Lipset &

Lauri Karvonen

Rokkans bidrag kom i skarp belysning då Östeuropa, Tredje världen och små östater diskuterades. Det är vanskligt att urskilja mönster av skiljelinjer och partiformation av den typ Väst-Europa kännetecknats av. Det konstaterades dock att just den begränsade relevansen av dessa 'Europacentrerade' modeller kan fungera som en sprängbräda till nya teoretiska landvinningar baserade på empiriska studier i andra kontexter.

Som helhet kan konferensen betecknas som mycket innehållsrik och lyckad. Den bok föredragen småningom skall sammanställas i bör kunna bli ett viktigt bidrag till litteraturen om partier, väljare och politiska skiljelinjer.

Partiidentifikasjon i USA 1952-1994

Blant forklaringer på stemmegivning har amerikanske valgforskere brukt partiidentifikasjon. Som en tommefingerregel har tre av fem amerikanske velgere identifisert seg med demokratene, mens to av fem velgere har identifisert seg med republikanerne. Men i perioder har mange demokrater i ånden stemt republikansk med hånden. I valgundersøkelser har omfanget av partiidentifikasjon vært målt gjennom spørsmålet: "Generelt sett, tenker du vanligvis på deg selv som republikaner, demokrat, uavhengig, eller hva?" Figuren viser utviklingen siden dette spørsmålet ble stilt første gang i 1952. Tendensen er en tilnærming mellom demokrater og republikanere, mens uavhengige er i svak tilbakegang etter en topp i 1970-årene.

National Election Studies (NES) gjennomfører nasjonale intervjuundersøkelser blant amerikanske velgere i partallsår (presidentvalg og mellomvalg). NES er geografisk plassert innen *Center for Political Studies* ved *The University of Michigan's Institute for Social Research*. Fra mer hjemlige trakter kan man likevel besøke NES på: <http://www.umich.edu/~nes/>

DATA aktuelt

I samarbeid med Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste NSD vil SampolAktuelt i hvert nummer inneholde en spalte kalt DataAktuelt der vi i fellesskap formidler og kommenterer informasjon om aktuelle datasett og data. Spalten har informasjonsverdi for ulike grupper av lesere av SampolAktuelt, og skal dessuten tjene som inspirasjon for studenter i deres arbeid med semesteroppgaver, essays, og hovedfagsoppgaver. Kontaktperson ved NSD er Gry Henriksen, tlf. 55 21 31 05, fax: 55 96 06 60. E-mail: gry.henriksen@nsd.uib.no
Kontaktperson ved Institutt for sammenliknende politikk er førsteamanuensis Gunnar Grendstad, tlf. 55 58 94 86, fax: 58 94 25. E-mail: gunnar.grendstad@isp.uib.no

Notiser

Kontorsjef **Gerd Pettersen** har søkt permisjon for å tiltre et treårig engasjement ved Universitetsstudiene på Svalbard. Fratredelse 30. juni.

Cand. polit. **Ragnhild Stolt-Nielsen** er engasjert i kontorsjefstillingen etter Gerd Pettersen fra månedskiftet april/mai 1997 - foreløpig til 30. oktober 1997.

Professor **Lauri Karvonen** har søkt permisjon i ett år fra august 1997. Han skal begynne som professor i statskunnskap ved Åbo Universitet i Finland.

Ph.d. **Kenneth Christie** er ansatt som førsteamanuensis fra 15. november 1997. Han er nå ansatt ved University of Natal, Durban, Sør-Afrika.

Professor **Kris Deschouwer** Vrije Universiteit Brussel engasjeres som førsteamanuensis II i to år fra første august 1997. Han har de tre siste år gitt forelesninger om "de små land" i grunnfagsdelen G6 *Politiske systemers utvikling og struktur*.

Faglig godkjenning av studier ved Høgskolen i Bodø og Statsvitenskap i Oslo. Styret vedtok på møtet 14. april: Grunnfag i statsvitenskap fra HiB gir adgang til sammenliknende politikk mellomfag under forutsetning av bestått tilpasningsprøve. To-årsstudiet fra HiB gir innpassing til hovedfaget i sammenliknende politikk under forutsetning av bestått tilpasningsprøve i grunnfagspensum (samme prøve som til mellomfaget). Samme ordning vil gjelde for mellomfag i statsvitenskap fra øvrige norske universiteter og tilsvarende to-årsstudier ved regionale høgskoler.

Hovedfagstudent **Unni Edvardson** har fått publisert en artikkel med tittel: "A Cultural Approach to Understanding Modes of Transition to Democracy." i *Journal of Theoretical Politics*, Vol. 9, Number 2, April 1997.

Erasmusnettverket D-1259 har møte i Bergen i dagene 23.-25. mai. Deltakere kommer fra Amsterdam, Sussex og Berlin.